

Hoe geven we de economische toekomst van Mook en Middelaar samen vorm?

Economische Agenda Mook en Middelaar

2021-2026

Inhoud

Deel A: Economische agenda 2021-2026	3
1. Inleiding	4
2. Gebiedsbeschrijving Mook & Middelaar	5
3. Economische kenmerken	6
4. Visie: Wat voor gemeente willen we zijn?	7
5. Naar een economische agenda	10
6. Organisatie & financiën	19
Deel B: Bijlage	23
Bijlage 1: Toelichting plattelandsvitaliteitsmodel en analyse	24



*“Het is interessant als wij, ondernemers onderling bij elkaar kijken wat we doen, elkaar leren kennen en van elkaar leren”
- Ondernemer kopgroep*

A

Deel A

Economische agenda 2021-2026

1. Inleiding

Aanleiding

Voor u ligt de economische agenda van de gemeente Mook en Middelaar. De gemeente Mook en Middelaar en ondernemers hebben behoefte aan een inspirerend document dat de economische ontwikkelingsmogelijkheden in de gemeente helder maakt. Maar vooral moet de agenda aanzetten tot actie. Deze economische agenda wordt gezien als de motor om gezamenlijk zaken op te pakken en richting te geven aan het economische beleid, om op die manier de gemeente Mook en Middelaar economisch te laten floreren.

Hoe is deze agenda tot stand gekomen?

Deze agenda is tot stand gekomen in samenwerking met ondernemers en gemeente. Diverse analyses, locatiebezoeken en sessies met ondernemers en ambtelijk betrokkenen vormden de input voor deze agenda. Tijdens deze sessies is zowel door gemeente als ondernemers toewijding en inzet uitgesproken over de organisatiestructuur die tot uitvoering van de agenda gaat leiden. Tijdens het opstellen van deze economische agenda, speelde de coronacrisis volop in Nederland. Gevolgen van deze crisis, zoals bepaalde trends en ontwikkelingen die in een stroomversnelling zijn geraakt, zijn in deze agenda zoveel mogelijk meegenomen. Juist in deze tijd is een economische koers en actie extra noodzakelijk.

Leeswijzer

Deze economische agenda is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 beschrijven we het gebied en de kernen van Mook en Middelaar, mede aan de hand van het plattelandsvitaliteitmodel. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste economische kernmerken toegelicht. In hoofdstuk 4 beschrijven we het huidige profiel van gemeente Mook en Middelaar en kijken we naar het toekomstige (wens)beeld van de gemeente. In hoofdstuk 5 worden zowel gemeentebreed als per kerngebied de opgaven en de opgestelde actiepunten weergegeven. Dit hoofdstuk vormt de kern van de agenda. Ten slotte geeft het hoofdstuk organisatie en financiën richting aan de uitvoering van de agenda.

In de bijlage is de toelichting op het plattelandsvitaliteitsmodel, de economische kenmerken van Mook en Middelaar en de opgestelde sterkte/zwakte analyse te vinden. Ook de bevolkingsopbouw en andere kenmerken van inwoners van Mook en Middelaar zijn hierin opgenomen.

2. Gebiedsbeschrijving Mook en Middelaar

Unieke ligging

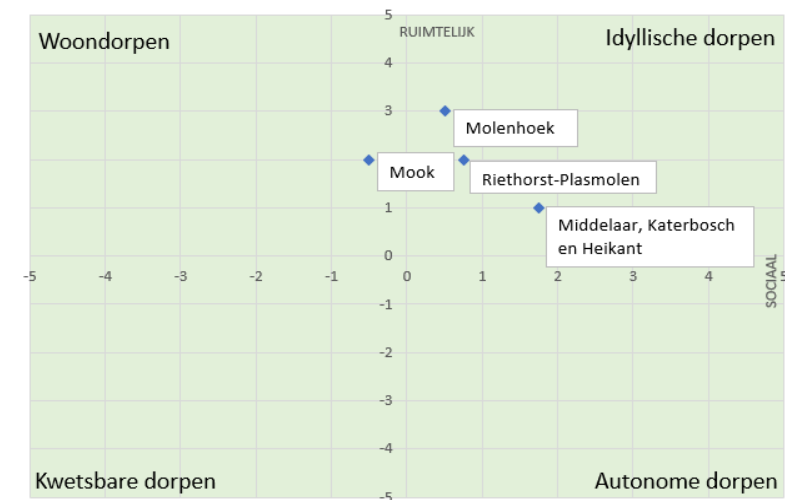
De gemeente Mook en Middelaar heeft een unieke ligging in de Top van Limburg tussen Gelderland en Noord-Brabant. Het maakt deel uit van meerdere regio's, zoals het Rijk van Nijmegen en Noord-Limburg. De gemeente bestaat uit vier kernen: Molenhoek, Mook, Middelaar en Plasmolen. Plasmolen is gelegen aan de Sint Jansberg en de Mookerplas en beschikt over een uitgebreid verblijfsaanbod. In Mook ligt de Mookerheide, waar veel fiets- en wandelroutes zijn. In Molenhoek staat het oude jachtslot dat momenteel wordt gerenoveerd. Er wonen veel jonge gezinnen, die onder andere vanuit Nijmegen in de gemeente zijn komen wonen. Middelaar staat bekend om de rust en ruimte en het landelijk wonen. De nabijheid van Nijmegen geeft een extra dimensie aan de omgeving. Er heerst een dorps karakter, maar met alle faciliteiten van de stad binnen handbereik.

Vitaliteit van Mook en Middelaar

Het Plattelandsvitaliteitmodel van Seinpost/ZKA¹ brengt de vitaliteit van de kernen in beeld aan de hand van verschillende ruimtelijke en sociale indicatoren. Voorbeelden van ruimtelijke indicatoren zijn groene omgeving, bereikbaarheid en de nabijheid van voorzieningen. Voorbeelden van sociale indicatoren zijn de aanwezigheid van een

verenigingsleven, mantelzorg of criminaliteit/overlast in de kern¹. De kernen Molenhoek, Mook, Middelaar en Plasmolen komen over het algemeen goed uit de vitaliteitsscan. Voor alle vier de kernen geldt dat de ruimtelijke kwaliteit zeer goed is. Zowel natuur, werk als infrastructuur zijn nabij. Dit resulteert ook in een relatief hoge m2-huizenprijzen. Op het gebied van gemiddelde afstand tot de belangrijkste voorzieningen scoren Middelaar en Plasmolen lager. Er is een actief verenigingsleven in de kernen. Mook blijft hierin iets achter op de andere kernen. Verder wordt er veel aan mantelzorg gedaan. De andere kant van de medaille is dat de kernen relatief vergrijsd zijn en er relatief veel (geregistreerde) overlast plaatsvindt, voornamelijk in de vorm van hangjeugd.

POSITIONERING KERNEN



Figuur 1: Plattelandsvitaliteitmodel kernen Mook en Middelaar

¹ Zie bijlage 1 voor een uitgebreide toelichting op het plattelandsvitaliteitmodel (Seinpost/ZKA)



“Gezamenlijk belang zorgt ervoor dat we als gemeente en ondernemers samen gaan bewegen”
- Ondernemer kopgroep

3. Economische kenmerken

Om de economische positie van Mook en Middelaar te bepalen, zijn de belangrijkste kenmerken van de gemeente in een economische factsheet gezet (zie bijlage). Opvallend in de economische kenmerken is het lage aantal arbeidsplaatsen in de eigen gemeente. Dit duidt erop dat veel inwoners buiten de eigen gemeente werken. Verder is er een relatief hoog percentage zzp'ers in Mook en Middelaar en een laag werkloosheidspercentage. De demografie in de gemeente staat onder druk, wat aangeeft dat het aandeel 65-plussers in de gemeente toeneemt ten opzichte van de beroepsbevolking.

Aan de hand van het vitaliteitsmodel, de economische kenmerken, gesprekken met ondernemers en een analyse van relevante beleidsstukken is de sterkte/zwakte analyse opgesteld. Deze analyse is vervolgens getoetst en aangescherpt bij ondernemers en ambtelijk betrokkenen. Samen vormt dit belangrijke input voor de economische agenda voor Mook en Middelaar. De volledige sterkte/zwakte analyse is in de bijlage te vinden.

4. Visie: Wat voor gemeente willen we zijn?

Wat voor type gemeente zijn we?

Kijkend naar gemeenten in de regio en in het land, maar ook naar Mook en Middelaar, zien we dat in de praktijk verschillende typen gemeenten te onderscheiden zijn (zie figuur 2). Onder andere de ligging, structuur, bevolkingssamenstelling en toekomstperspectief bepalen de typering van de gemeente. En de strategische keuzes die worden gemaakt richting de toekomst.

Mook en Middelaar is deels een comfortabele woongemeente...

Slechts 11% van de inwoners werkt in eigen woonplaats. Grote bedrijventerreinen of werklocaties ontbreken en de gemeente kenmerkt zich vooral door de prettige woonomgeving: voorzieningen voor eigen inwoners, groen en een hoog ons-kent-ons gehalte. Er is een grote vraag naar woningen. Deze vraag wordt versterkt door het hoge aantal zzp'ers (met name zakelijke dienstverlening) die wonen en (thuis)werken combineren.

... maar beschikt ook over de kenmerken van een gastvrije recreatiegemeente

De vrijetijdseconomie vormt een belangrijke sector binnen de economische structuur. Met de Mookerheide, omliggende natuur en ligging aan de Maas beschikt de gemeente over een bijzondere omgeving. Plasmolen vormt als recreatiegebied met een uitgebreid dag- en verblijfsaanbod het epicentrum van de toeristische sector en toeristische werkgelegenheid in de gemeente. Dit, in combinatie met de omgeving en de ligging ten opzichte van onder andere Nijmegen, zorgt voor een grote toeristische potentie.



- Wonen in groene, duurzame omgeving
- Volop voorzieningen in eigen kern
- Innovatie: zorgcoöperaties, duurzame energie

Comfortabele woongemeente



- Voorzieningen in omgeving
- Aantrekkelijk ondernemersklimaat
- Innovatie: nieuwe impulsen (volle breedte) lokale economie

Woon-werkgemeente



- Recreëren in het groen
- Door gasten extra draagvlak voorzieningen eigen dorp
- Innovatie: ontwikkeling dag- en verblijfsrecreatie-aanbod

Gastvrije recreatiegemeente

Figuur 2: Archetypen wensbeelden gemeentelijk profiel. Mook en Middelaar is met name een comfortabele woongemeente, met kenmerken van een gastvrije recreatiegemeente. Woon-werk gemeente is minder van toepassing voor Mook en Middelaar.

En wat voor type gemeente willen we zijn?

In de Toekomstvisie en de Strategische Visie van Mook en Middelaar komt de koers die de gemeente heeft ingezet naar voren. Met focus op vrijetijdseconomie, gezondheid en zorg wordt duidelijk gekozen voor inwoners en bezoekers. Het accent ligt nu nog sterk op inwoners, maar door het toeristisch potentieel verder te verzilveren zetten we in op de ontwikkeling richting een **groene, gastvrije woongemeente**.

We sluiten hierbij aan bij het Perspectief 2030 van het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC), waarbij het versterken van toerisme geen doel op zich is, maar een middel om doelstellingen te bereiken waarvan zowel bewoners, bezoekers als bedrijven profiteren. De **vrijetijdseconomie** vormt een belangrijke kans voor de werkgelegenheid, het in stand houden van de voorzieningenstructuur en het creëren van levendigheid in de verschillende kernen. Hierbij hebben we echter wel oog voor de kwetsbaarheid van deze sector. Een monocultuur rondom toerisme vormt een bedreiging voor duurzame werkgelegenheid en maakt de economie seizoensafhankelijk en kwetsbaar. Overheid, MKB, zzp'ers en enkele grote bedrijven vormen de andere belangrijke pilaren binnen de economie. We houden het **gunstige ondernemers- en vestigingsklimaat** voor bedrijvigheid in stand en versterken dit waar nodig. We zijn van nature geen typische werkgemeente en willen dit ook niet worden.

Echter willen we er wel voor zorgen dat ondernemers (m.n. zzp'ers en MKB) zich welkom voelen in onze gemeente en dat er ruimte is om te ondernemen. Zzp'ers vormen een belangrijk onderdeel van het economisch karakteristiek in onze gemeente. We stellen een 'rode-loper-aanpak'² op om zo goed mogelijk te faciliteren. Groen en gastvrij geldt namelijk niet alleen voor bezoekers, maar ook voor bedrijven. Nieuwe ondernemers heten we welkom en bestaande bedrijven willen we behouden door ze zo goed mogelijk te helpen.

Aanvullend zoeken we naar mogelijkheden voor het behouden van **lokale voorzieningen** voor bewoners. Gezondheid en zorg krijgen een steeds prominentere rol. De ambities op het gebied van **duurzaamheid** zijn daarnaast hoog en samen met ondernemers willen we koploper zijn op het gebied van energietransitie in de regio. Dit kunnen we niet alleen en waar kansrijk kunnen ondernemers aansluiten op regionale projecten.



Figuur 3: Gemeentelijk profiel Mook en Middelaar: Groene, gastvrije woongemeente.

² De rode-loper-aanpak geldt als middel en gedachtegang om de gemeentelijke dienstverlening richting ondernemers zo goed mogelijk te verzorgen. Hierbij is oog voor (knelpunten in) gemeentelijke communicatie en processen

Onze unieke ligging in de regio, met de nabijheid van de steden Nijmegen en Venlo, heeft sowieso een impact op onze economie. Dit biedt kansen om op in te spelen. We faciliteren door het creëren van de juiste randvoorwaarden (bijv. bereikbaarheid). Aanvullend zoeken we nadrukkelijk naar **bestaande en nieuwe samenwerkingen en versterken we de verbinding met de regio**. RvN@ is een aanjager van onder andere innovatie in het MKB in de regio. We zetten onze samenwerking met LTB voort, waarbij we oog hebben voor opgaven die voor de agrarische sector (bijvoorbeeld VAB's³ gaan) gelden.

³ *Vrijkomende Agrarische bebouwing*

⁴ *Inclusief Ondernemersnetwerk Nijmegen*

Samenwerking met het Werkbedrijf helpt om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt 'mee te laten doen'. De gemeente faciliteert en stimuleert in de vorm van informatievoorziening en kennisdeling. Met behulp van pilots kan ervaring opgedaan worden. Hierbij willen we ondernemers ook inspireren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarover we (bijvoorbeeld via ION⁴) met ondernemers in gesprek gaan. Tenslotte bieden de regiovisies voor Noord-Limburg (zie volgende pagina) en Arnhem-Nijmegen kansen om op projectniveau aan te haken op regionale ontwikkelingen. Via [de gemeentelijke pagina over regionale samenwerking](#) zorgen we voor de beschikbaarheid van relevante documenten.



5. Naar een economische agenda

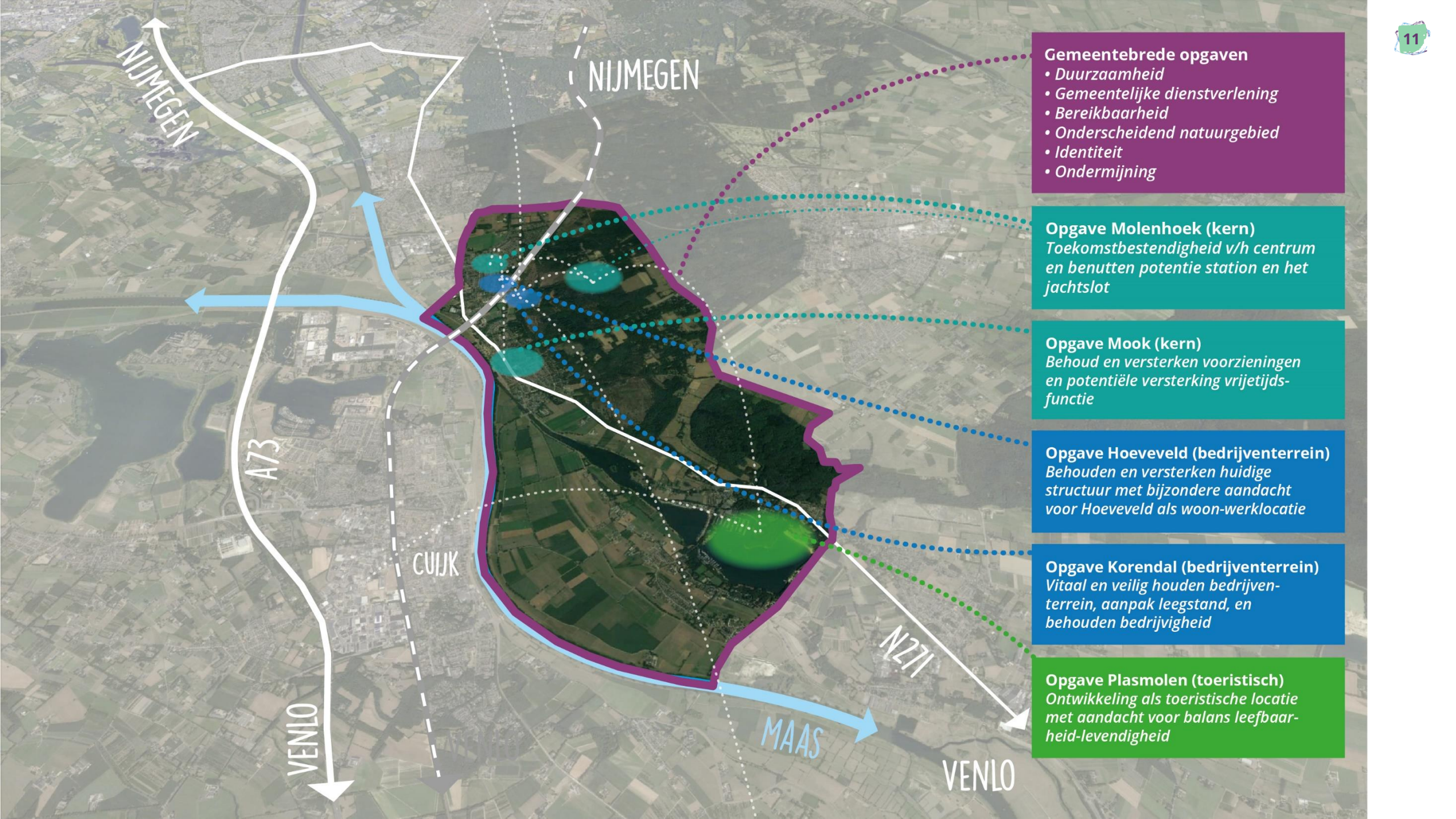
Op basis van de uitgevoerde analyses, schouw en meerdere overlegtafels met zowel ondernemers als ambtelijk vertegenwoordigers is een helder beeld verkregen van waar de gemeente samen met ondernemers naartoe wil. En wat daarvoor nodig is. Het economische ecosysteem van de gemeente bestaat uit verschillende hotspots. Deze hotspots staan onderling in relatie tot elkaar en zijn daarnaast ook verbonden met de regio, mede dankzij de unieke ligging van Mook en Middelaar. Iedere specifieke locatie in de gemeente kent z'n eigen opgaven. Enkele opgaven zijn gemeentebreed, zoals duurzaamheid, gemeentelijke dienstverlening of mobiliteit.

Op de volgende pagina staan de economische aandachtsgebieden van Mook en Middelaar weergegeven, inclusief de opgaven die voor de gebieden gelden. Vervolgens is de aanpak van de opgaven vertaald naar de economische agenda Mook en Middelaar. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende hoofdthema's per gebied. De hoofdthema's zijn bekendheid/zichtbaarheid, veiligheid, samenwerking/communicatie, openbare ruimte en arbeidsmarkt. Eerst komen de acties aan bod die voor de hele gemeente gelden: de gemeentebrede maatregelen. Vervolgens de maatregelen voor de vijf deelgebieden. Voor uitvoering van de maatregelen is een actieve houding van de ondernemers belangrijk. Indien van toepassing wordt de verbinding gelegd met bestaand beleid of de koppeling gemaakt met de thema's in de investeringsagenda Noord-Limburg⁵ of met de opgaven in 'Contouren van Regionale Agenda Arnhem-Nijmegen'⁶. Per actie is aangegeven wie de initiator is, op welke termijn de actie geldt en is een kostenindicatie gegeven.



Figuur 4: Thema's Investeringsagenda Noord-Limburg. In de economische agenda Mook en Middelaar wordt er nadrukkelijk verwezen kansrijke verbindingen met programmapunten uit de regionale uitvoeringsagenda. Deze investeringsagenda, de regiovisie en andere belangrijke informatie wat betreft regionale samenwerking is terug te vinden op: [de gemeentelijke pagina over regionale samenwerking](#).

- 5 Indien een actiepunt in de agenda kansrijk is binnen de investeringsagenda is dit aangegeven met het cirkel-icoontje, verwijzend naar de kleur van het betreffende thema in de investeringsagenda.
- 6 Vijf opgaven in Contouren van Regionale Agenda Arnhem-Nijmegen (2020) zijn: Groene groeiregio, Productieve regio, Verbonden regio, Circulaire regio, Ontspannen regio.



Gemeentebrede opgaven

- Duurzaamheid
- Gemeentelijke dienstverlening
- Bereikbaarheid
- Onderscheidend natuurgebied
- Identiteit
- Ondernijning

Opgave Molenhoek (kern)
Toekomstbestendigheid v/h centrum en benutten potentie station en het jachtslot

Opgave Mook (kern)
Behoud en versterken voorzieningen en potentiële versterking vrijetijdsfunctie

Opgave Hoeveveld (bedrijventerrein)
Behouden en versterken huidige structuur met bijzondere aandacht voor Hoeveveld als woon-werklocatie

Opgave Korendal (bedrijventerrein)
Vitaal en veilig houden bedrijventerrein, aanpak leegstand, en behouden bedrijvigheid

Opgave Plasmolen (toeristisch)
Ontwikkeling als toeristische locatie met aandacht voor balans leefbaarheid-levendigheid

NIJMEGEN

NIJMEGEN

A73

CUJK

VENLO

MAAS

N271

VENLO

Gemeentebrede opgaven en maatregelen: Duurzaamheid en gemeentelijke dienstverlening

 *Prioriteitsproject*

Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Duurzaamheid


 Verkennen potentiële locaties voor duurzame energieopwekking

Aansluiten op programmalijn 'Energietransitie' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg

Ondernemers & Gemeente

2021 2022 2023 2024>
X X

€


 Verkennen mogelijkheden collectieve aanpak zonnepanelen op daken van bedrijventerreinen

Zoeken naar mogelijkheden voor verbinding zonnepanelen bedrijven en bewoners

Ondernemers

X X

-

 Organiseren jaarlijkse kennissessie circulaire economie voor bedrijven (waarbij bijvoorbeeld Indusym wordt geïntroduceerd)

Aansluiten op 'Nieuwe ruimtelijke functies in het landelijk gebied' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg

Ondernemers

Continu

€


• Continueren regionale samenwerking arbeidsmarkt en Werkbedrijf

Gemeente & Werkbedrijf

Continu

-

Samenwerking, gemeentelijke dienstverlening en veiligheid

 • Samenwerking gemeente en ondernemers continueren door halfjaarlijks overleg met regiegroep over voortgang uitvoering agenda

Ondernemers & Gemeente

Continu

-


• Verbeteren gemeentelijke dienstverlening voor ondernemers: Wat zijn knelpunten en kansen? Hoe kan gemeente beter faciliteren?

Mogelijk a.d.h.v. rode loper aanpak. Brede aanpak op moment dat omgevingswet wordt geïmplementeerd.

Gemeente

Continu

€€€

 • Duidelijk en soepel terrassenbeleid (in)voeren waardoor verblijfsfunctie op plekken versterkt wordt

Waarbij ook gekeken wordt naar inrichting precariobelasting

Gemeente

Continu

-

• Enthousiasmeren ondernemers om aan te haken op landelijke en regionale programma's stimulering ondernemers (COL, LIOF, TVL, coaching MKB)

Adequate informatievoorziening over programma's op website gemeente

Ondernemers

Continu

-

 • Invoeren attentiebeleid ondernemers (bv. welkomspakket nieuwe ondernemers)

Gemeente

Continu

€€

• Voorkomen en aanpakken van ondermijnende activiteiten (bijv. op bedrijventerreinen of buitengebieden)

Aansluiten op programmalijn 'Ondermijning' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg

Ondernemers & Politie & Gemeente

Continu

-

Gemeentebrede opgaven en maatregelen: Bereikbaarheid, onderscheidend natuurgebied en identiteit



Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Bereikbaarheid/mobiliteitsarmoede

- Continueren monitoring van verkeersveiligheid- en drukte door korte lijnen met ondernemers en bewoners in de vorm van periodiek overleg (bijv. Groesbeekseweg, N271, entree Molenhoek)

Gemeente

2021 2022 2023 2024>
Continu

-

- Aanhaken op onderzoek naar aard en omvang van groeiende mobiliteitsarmoede in M&M (vergrijzing, verschalig OV, inclusieve samenleving)

Aansluiten op programmalijn 'Sociale inclusie' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg

Gemeente

X

-

- Verbeteren bereikbaarheid (OV-)knooppunten door faciliteren last-mile-vervoer en deelmobiliteit door aanhaken op regionaal overleg en initiatieven

Aansluiten op programmalijn 'Slimme en duurzame mobiliteit' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg;

Gemeente – regio

X

X

-

- Versterken (internationale recreatieve) routestructuren: maasfietsroute, MTB, wandelen, mennen

Zie projectlijn 2 uit Uitvoeringsagenda regiovisie TOP van Limburg

Gemeente – regio & Ondernemers

X

X

€€€

Ontwikkelen status nationaal landschap / geopark

- Onderzoek naar onderscheidende eigenschappen in natuur, landschap en cultuurhistorie en ontwikkelen hotspots door deze eigenschappen te benadrukken (bijv. Maasheggen, Heumense Schans, Mookerheide)

Aansluiten op programmalijn 'Vitaal Landschap' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg;
Aansluiten op Landschappelijke kwaliteit en Cultuurhistorie uit de Strategische Agenda 2019-2024

Gemeente & Ondernemers

X

X

€€€

Gezamenlijke identiteit ontwikkelen

- Sterke punten van de verschillende kernen benadrukken en verbinden; elkaar aanvullen

Aansluiten op projectlijnen uitvoeringsagenda regiovisie TOP van Limburg

Ondernemers & Bewoners

Continu

€€

Opgave Molenhoek: Toekomstbestendigheid van het winkelcentrum en benutten potentie station en jachtslot

 *Prioriteitsproject*

Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Bekendheid/zichtbaarheid

2021 2022 2023 2024>

- Verzorgen zichtbaarheid (on- en offline)

Ondernemers

Continu

-

- Doorzetten activiteiten winkeliersvereniging

Ondernemers

Continu

-

- Versterken toeristische potentie Jachtslot en Mookerheide (slag op Mookerheide) door aansluiting op routes en netwerken

Sluit aan op programmalijn 'Vitale Dagrecreatie' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg

Gemeente & Ondernemers

X

X

€€

-

Aanbod/branchering

- Start dialoog eigenaar leegstandslocaties en verkennen (alternatieve) invulling van panden met andere functies (zoals horeca, zorg) of door corporatieve samenwerking

Ondernemers & Gemeente

X

-

- Versterken verblijfsfunctie centrum

Monitoren parkeerdruk bij toevoegen andere functies

Ondernemers

X

X

-

- Organisatie keukentafelgesprekken met ondernemers Mook en Molenhoek voor verplaatsing onderneming naar centrum

Aandacht voor mogelijke effecten van eventuele komst kiosk bij station voor boekenwinkel centrum

Ondernemers & Gemeente

X

X

-

Samenwerking/communicatie

- Jaarlijkse schouw met gemeente en ondernemers en stand van zaken actiepunten bespreken met ondernemersvereniging

Ondernemers & Gemeente

Continu

-

Openbare Ruimte

- Optimaliseren spoorbrug Heumensebaan

Gemeente

X

X

X

Lopend

- Ontwikkeling station Mook – Molenhoek als groene toegangspoort voor de Mookerheide. Ambitie: Groenste station van Nederland

Sluit op programmapunt 3 en 5 van icoonproject Mobiliteit & Logistiek uit de Investeringsagenda Noord-Limburg; Sluit aan op programmalijn 'Vitale Dagrecreatie' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg;

Gemeente

X

X

X

€€€€

Opgave Mook: Behoud en versterken voorzieningen en potentiële versterking vrijetijdsfunctie

 *Prioriteitsproject*

Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Zichtbaarheid/bekendheid

2021 2022 2023 2024>

- Flexibele houding en ruimte voor toeristisch-recreatieve initiatieven op Maaskade. Versterken verbinding centrum en Maas

Sluit aan op Economische Activiteiten en Cultuurhistorie uit de Strategische Agenda 2019-2024

Gemeente

Continu

-

Openbare ruimte

- Behouden (en eventueel versterken) voorzieningenstructuur centrum Mook (met focus op voorzieningen voor ouderen zoals zorg, boodschappen etc.)

Sluit aan op Economische Activiteiten en Mobiliteit uit de Strategische Agenda 2019-2024;

Ondernemers & Bewoners

X

X

-

Opgave Korendal: Vitaal en veilig houden bedrijventerrein aanpak leegstand en behouden bedrijvigheid

Prioriteitsproject

Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Samenwerking/communicatie

- Ontwikkelen strategie en opstarten gesprek over leegstandlocatie
- Onderzoeken haalbaarheid opzetten BIZ voor verder professionaliseren van de samenwerking
- Jaarlijkse schouw met ondernemers en gemeente voor versterken samenwerking en om latente behoeften ondernemers in kaart te brengen
- (Half)jaarlijks overleg ondernemers, gemeente en politie om meldingen en aangiften te bespreken en incidenten in kaart te brengen

Communiceren herbestemming bedrijfskavel naar natuur als startpunt gesprek

Vastgoedeigenaren & Ondernemers & Gemeente
Ondernemers, Eigenaren & Gemeente

2021 2022 2023 2024>
X
X

€
€€€

• Indien hier aanleiding toe is. Signaleren aanleiding taak voor zowel gemeente als ondernemers

Ondernemers & Gemeente
Ondernemers & Gemeente

Continu
Continu

-
-

Veiligheid

- Doorzetten handhaving laden-lossen
- Verkennen mogelijkheden Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen (KVO-B)

Gemeente & Ondernemers
Ondernemers

X X

Continu

-
-

Arbeidsmarkt

- Aanhaken op projecten productieve regio
- Organiseren 'open dag/werken bij' op het bedrijventerrein

We zorgen voor aanhaking op projecten in de productieve regio (Metropoolregio) Arnhem-Nijmegen

Ondernemers

Continu

-

Aansluiten op programmalijn 'Doorontwikkeling van kennisinfrastructuur en opleidingen' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg;

Ondernemers & Onderwijs

Continu

Opgave Hoeveveld: Behouden en versterken huidige structuur met bijzondere aandacht voor Hoeveveld als werk-woon locatie

 Prioriteitsproject

Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Samenwerking/communicatie

- Jaarlijkse schouw met ondernemers en gemeente voor versterken samenwerking en om latente behoeften ondernemers in kaart te brengen (groeiambities, third spaces / flexibele werklocaties, kennis digitalisering etc.)

Indien behoefte is aan flexibele werklocaties of ondernemers zijn met groeiambities, zoeken naar koppelkansen met leegstandslocaties Molenhoek centrum

Ondernemers & Gemeente

2021 2022 2023 2024>

Continu

-

- Ontwikkelen buurtplattegrond (online en/of offline) met typering bedrijvigheid

Creëert kennisoverdracht, faciliteert dwarsverbanden en vormt onderdeel attentiebeleid nieuwe ondernemers

Ondernemers

X

X

€

Profiel en identiteit

- Ingezette beleidslijn als startpunt voor dialoog met ondernemers over zorgen ten aanzien van vestiging van nieuw ondernemerschap. Gericht op het behouden van het bijzondere karakteristiek van Hoeveveld (werken-wonen in een groene omgeving)

Gedurende traject Omgevingsvisie in kader van Omgevingswet

Gemeente & Ondernemers

X

X

-

Veiligheid

- Monitoren bereikbaarheid per auto en parkeerdruk en tijdig signaleren/aanpakken knelpunten

Gemeente & ondernemers

Continu

-

Opgave Plasmolen: Ontwikkeling als toeristische locatie met oog voor balans leefbaarheid en levendigheid

Prioriteitsproject

Thema/actie

Aandachtspunten en bestaand beleid

Initiator

Planning

Kosten

Samenwerking/communicatie

2021 2022 2023 2024>

- Introductie gebiedsgerichte aanpak en communiceren van plannen Plasmolen richting ondernemers en bewoners (waarbij dorpsraad als eerste gesprekspartner geldt)

Afwegingen helder communiceren (bv. serious gaming)
Combineren met Proef Plasmolen;
Daadkracht van gemeente wordt gevraagd

Ondernemers, Bewoners,
Vastgoedeigenaren &
Gemeente

X

-

- Oprichten Ondernemersplatform Plasmolen om samenwerking op te bouwen en te versterken en eenduidige uitstraling aanbod/aangezicht te creëren op het horecaplein

Ondernemers

Continu

€

Veiligheid

- Doorzetten handhaving snelle waterrecreatie
- Snelheid Rijksweg N271 verlagen van 80 km/u naar 50 km/u

Gemeente

Continu

-

Gemeente & Provincie

Continu

Lopend

Openbare ruimte

- Verbetering groenstructuur
- Start dialoog mogelijkheden verbinden plein – rondje Plasmolen – jachthaven
- Uitstraling plein en parkeerplaats aanpakken

Combineren met Proef Plasmolen

Gemeente & Ondernemers

X X

€€€

Ook in gesprek met LeisureLands

Gemeente & Ondernemers

X X

-

Combineren met Proef Plasmolen

Gemeente & Ondernemers

X X

€€€€

Zichtbaarheid/bekendheid

- Vergroten bekendheid Plasmolen als bestemming door ontwikkelen en zichtbaar maken van eigen identiteit/DNA en kwaliteiten in omgeving (EuroART, Unesco)

Sluit aan op programmaliijn 'Effectieve regiomarketing' van Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg;
Aansluiten op Economische Activiteiten en Cultuurhistorie uit de Strategische Agenda 2019-2024;
Aansluiten op Actieprogramma VTE Noord-Limburg: focus op familierecreatie en ontwikkeling Plasmolen als sleutelplek

Ondernemers

Continu

€€€€

6. Organisatie & financiën

Hoe gaan we de uitvoering samen realiseren?

Gedurende diverse bijeenkomsten kwam naar voren dat er een sterke behoefte is aan handvatten wat betreft uitvoering. Deze economische agenda vormt dan ook een belangrijk middel om de acties in verschillende gebieden met elkaar te verbinden en in gang te zetten.

Om tot de uitvoering van de economische agenda te komen kiezen we voor een uitvoeringsvorm waarin overheid en bedrijfsleven gezamenlijk optrekken en sturen op heldere doelen en ambities. De verantwoordelijkheden tussen partijen zijn als volgt verdeeld:

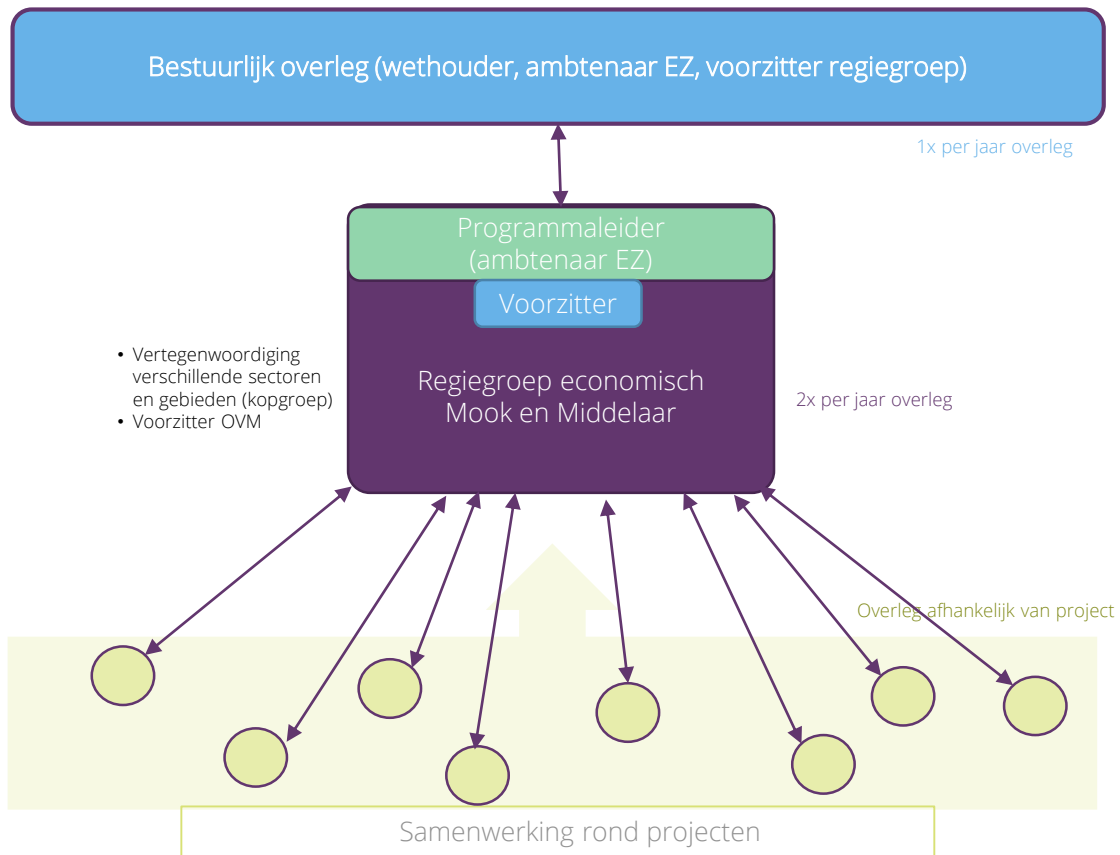
- Rol overheid: Partner van bedrijfsleven die faciliteert, verbindt en verantwoordelijkheid neemt in 'eigen' acties
- Rol bedrijfsleven: Ondernemen/investeren, samenwerken en mede uitvoering aan acties

Door de overlegtafel, bestaande uit ondernemers en vertegenwoordigers van de gemeente, zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd om succesvol aan de slag te kunnen gaan met de economische agenda:

- **Een gemeenschappelijk kader als basis.** Deze agenda biedt dit kader en wordt door alle partijen gedragen;
- **Beoogde resultaten staan centraal.** Acties en maatregelen in de agenda zorgen ervoor dat overleggen resultaatgericht worden, waarbij het van belang is om successen te delen en te vieren.
- **Voorkom vrijblijvende samenwerking.** Uitvoering vraagt commitment van verschillende partijen. Door een heldere verantwoordelijkheidsverdeling dragen alle partijen bij.
- **Zo veel mogelijk aanhaken op bestaande overlegstructuren.** Er is een sterke voorkeur om bestaande overlegstructuren 'op te plussen'. Zo zitten partijen met bekenden aan tafel en worden geen onnodige overlegstructuren opgetuigd.



"Samenwerking is het toverwoord"
- Ondernemer kopgroep



Er is uitgesproken door de overlegtafel om gezamenlijk uitvoering te geven aan de economische agenda aan de hand van de variant 'regiegroep met gebiedsgerichte samenwerking'. Dit betekent een gecombineerde (bedrijfsleven en overheid) regiegroep die verantwoordelijkheid is voor de coördinatie en voortgang van de economische agenda. Het 'echte werk' gebeurt in de projecten op gebiedsniveau. Op het moment dat er een gezamenlijk belang wordt ervaren (in een specifiek gebied) komen partijen sneller tot samenwerking. Een keer per jaar wordt de samenwerking op bestuurlijk niveau geëvalueerd en zo nodig aangescherpt. Aan de linkerkzijde is deze samenwerking visueel weergegeven, de volgende rolverdeling geldt:

Bestuurlijk overleg. Bestuurlijke aansturing

- Monitoren voortgang uitvoering economische agenda
- Evaluatie samenwerking
- Agenderen nieuwe actiepunten bestuurlijk (publiek en privaat), regionaal
- Inzetten van netwerken

Gemeentelijk programmableider. Ambtelijke aansturing en aanspreekpunt

- Dagelijkse aansturing/coördinatie economische agenda
- Bewaken voortgang gemeentebrede projecten en bewaken budget
- Secretaris bestuurlijk overleg en regiegroep (betreft ook tijdig bestuurlijk agenderen van thema's die gebiedsoverstijgend zijn, zoals gemeentebrede zaken op schoon, heel en veilig)

Regiegroep economisch Mook en Middelaar. Coördineren uitvoering

- Sturing, coördinatie, regie op uitvoering economische agenda
- Inrichten gebiedsgerichte samenwerking / projecten
- Monitoring voortgang projecten (gemeentebreed en in specifieke gebieden)
- Ambassadeur naar ondernemers en ook betrekken andere ondernemers

Samenwerking rond projecten. Uitvoering projecten

- Uitvoering van de projecten

Financiën

Voor de uitvoering van de economische agenda gaan we voor de periode 2021 t/m 2024 uit van een werkbudget van zo'n €20.000, per jaar. Deze kosten zijn bedoeld om ondernemers-en gemeente-initiatieven die aansluiten op de economische agenda te faciliteren. Naast de investeringskosten gaan we voor de programmaleider uit van 0,25 FTE, als onderdeel van de werkzaamheden van de beleidsmedewerker van Economische Zaken.

Deze inzet moet diverse initiatieven ondersteunen die een positieve bijdrage leveren aan realisatie van de ambitie **groene, gastvrije woongemeente** van de gemeente Mook en Middelaar.

Voor de begrotingscyclus van 2024 zal een evaluatie plaatsvinden van de uitvoering van de economische agenda. Op dat moment wordt gekeken naar de benodigde acties en budget in 2025 en 2026.





Gemeente Mook en Middelaar

Gemeente Mook en Middelaar (024) 696 91 11
Raadhuisplein 6 gemeente@mookenmiddelaar.nl
Postbus 200, 6585 ZK Mook www.mookenmiddelaar.nl

Deze Economische Agenda is in opdracht van gemeente Mook en Middelaar opgesteld door Seinpost Adviesbureau BV.





B

Deel B

Bijlage

Bijlage 1: Toelichting plattelandsvitaliteitsmodel & analyse

Indicatoren ruimtelijke kwaliteit:

- Afstand tot openbaar toegankelijk natuurgebied
- Afstand tot bos
- Gemiddelde afstand woon-werkverkeer
- Aantal Rijksmonumenten aanwezig
- Gemiddelde prijs onroerend goed
- Gemiddelde afstand treinstation
- Gemiddelde afstand toegang hoofdverkeersader
- Gemiddelde afstand belangrijkste voorzieningen
- Aanwezigheid van leisure attracties
- Gemiddelde kwaliteit van de woningvoorraad

Indicatoren sociale kwaliteit:

- Aantal maatschappelijke en culturele verenigingen
- Aantal sportverenigingen
- Mate van vergrijzing
- Sociale status van het dorp
- Geregistreerde criminaliteit
- Percentage bevolking actief bezig met vrijwilligerswerk
- Mate van eenzaamheid
- Mate van ondernemerschap
- Mate van gevoel van zelfbeschikking
- Opkomstpercentage gemeenteraadverkiezingen

Toelichting type dorpen:





Economische karakteristiek / kracht

	Mook en Middelaar	Berg & Dal	Bergen	Boxmeer	Cuijk	Genneep	Grave	Heumen	Nijmegen	Noord-Limburg	Rijk van Nijmegen	Nederland
Aantal bedrijven (2019)	★ 830	2.990	1.190	2.300	1.790	1.700	970	1.530	1.6370	25.290	29.170	1.573.885 (2018)
Aantal arbeidsplaatsen (2019)	★ 2.030	13.920	4.410	16.550	11.350	8.740	4.380	5.080	103.700	144.430	158.800	8.651.830
Banenindex	50.8%	77.3%	63.0%	110.3%	87.3%	97.1%	62.6%	56.4%	105.8%	98.3%	90.7%	94.8%
Aantal zzp'ers (2018)	★ 26.7%	17.4%	16.7%	9.6%	8.6%	9.2%	16.7%	21.4%	8.4%	8.1%	11.0%	11.4%
Aantal exporterende bedrijven (2018)	4.1%	3.7%	7.7%	7.6%	10.0%	7.9%	4.4%	4.8%	5.0%	9.8%	5.3%	5.5%
Voorraad werklocaties (ha)*	18	50	40	150	258	125	17	55	580	3.000	1.078	107.869
Uitgeefbare werklocaties (ha)	1	1	0	28	60	0	2	3	31	274	48	6.268
Gemiddeld winkelvloeroppervlakte (WVO) per 1000 inwoners	★ 1.106	1.691	2.367	2.737	2.438	2.076	1.765	2.587	1.852	2.613	1.991	2.339
Leegstand winkels (%)	13.6%	11.3%	10.2%	19.1%	17.9%	11.6%	26.0%	2.8%	8.3%	9.8%	6.6%	8.5%

Arbeidsmarkt

	Mook en Middelaar	Berg & Dal	Bergen	Boxmeer	Cuijk	Genneep	Grave	Heumen	Nijmegen	Noord-Limburg	Rijk van Nijmegen	Nederland
Lager opgeleiden per 1000 inwoners (2018)	170	190	198	182	158	155	212	162	107	172	136	146
Werken in eigen woonplaats	★ 11.4%	-	24.2%	35.6%	31.0%	37.2%	17.5%	16.0%	48.0%	30.2%	24.5%**	38.0%
Gemiddelde reisafstand tot werk (2016; km)	26,3	24,9	28,9	26,9	29,1	26,6	27,0	22,1	25,3	25,0	24,8	22,7
Werkloosheid (2018)	★ 3.2%	3.6%	3.3%	3.1%	3.6%	3.3%	3.2%	3.1%	4.8%	3.4%	4.2%	3.9%
Ontwikkeling werkloosheid (2013-2018)	-47.1%	-48.4%	-43.6%	-47.1%	-50.0%	-52.9%	-48.3%	-45.8%	-47.3%	-49.3%	-46.8%	-46.6%

Economische dynamiek

	Mook en Middelaar	Berg & Dal	Bergen	Boxmeer	Cuijk	Genneep	Grave	Heumen	Nijmegen	Noord-Limburg	Rijk van Nijmegen	Nederland
Ontwikkeling aantal bedrijven (2015-2019)	★ 12,2%	16,3%	5,3%	17,3%	23,4%	7,6%	21,3%	9,3%	20,0%	9,1%	17,0%	17,4%
Ontwikkeling aantal arbeidsplaatsen (2015-2019)	★ -1.5%	5.0%	2.6%	7.9%	11.1%	2.8%	16.2%	2.0%	6.3%	3.1%	3.6%	5.3%
Ontwikkeling zzp'ers (2013-2018)	6,8%	20,0%	-11,2%	28,0%	4,9%	1,1%	-5,1%	12,6%	23,5%	1,3%	17,0%	9,6%
Bedrijvendynamiek (oprichtingen per 1.000 vestigingen; 2018)	86,3	90,9	87,8	71,0	86,0	78,1	80,2	91,2	110,9	84,1	101,4	100,7
Bedrijvendynamiek (opheffingen per 1.000 vestigingen; 2018)	50,4	49,1	53,7	40,9	53,8	55,8	58,8	52,6	66,1	55,4	59,7	61,6

Bevolkingsdynamiek (% toe- of afname)

	Mook en Middelaar	Berg & Dal	Bergen	Boxmeer	Cuijk	Genneep	Grave	Heumen	Nijmegen	Noord-Limburg	Rijk van Nijmegen	Nederland
Bevolkingsontwikkeling (jan 2008 - jan 2019)	-3.4%	-	-2.7%	1.5%	2.9%	1.1%	-1.8%	-0.9%	9.6%	4.8%	6.6%**	5.3%
Demografische druk (2019)	★ 85.2%	78.2%	74.3%	75.4%	73.7%	78.0%	76.0%	83.0%	54.0%	73.1%	63.0%	69.8%
Prognose bevolkingsontwikkeling (2020-2040)	★ 3.9%	-	-12.5%	-4.1%	3.1%	-	-14.1%	2.5%	16.9%	-6.6%	11.5%**	4.4%
Prognose beroepsbevolking (2020-2040; 20-65 jaar)	★ -9.5%	-	-28.8%	-20.0%	-13.6%	-	-32.0%	-12.1%	4.7%	-20.6%	-2.1%**	-7.5%

* Bron: IBIS, cijfers Mook en Middelaar zijn aangepast op basis van de werkelijke situatie
 ** Exclusief Berg & Dal in verband met ontbreken cijfers

Bevolkingsprofiel Mook en Middelaar

Kenmerken bevolking

In tabel 1 zijn verschillende kenmerken van Mook en Middelaar opgenomen, zoals leeftijdsopbouw van de bevolking en kenmerken van de woningen in de gemeente. Deze cijfers zijn vergeleken met het Nederlands gemiddelde. De gegevens laten zien dat er in Mook en Middelaar een ondervertegenwoordiging is van het aantal inwoners van 0 tot 45 jaar. Inwoners vanaf 45 jaar zijn oververtegenwoordigd. Ook het aantal inwoners met een niet-westerse migratieachtergrond is slechts 4%, wat fors lager is dan het Nederlands gemiddelde. Het percentage koopwoningen in Mook en Middelaar is hoger dan in Nederland en ook de waarde van de woningen is hoger dan het landelijk gemiddelde.

Bevolkingsprognose

De verwachting is dat het aantal inwoners van de gemeente Mook en Middelaar tussen 2018 en 2035 zal stijgen met 3,6 %⁶. Dit betekent dat de gemeente naar verwachting 8.047 inwoners heeft in 2035.

	Aantal inwoners	0 – 15 jaar	15 - 25 jaar	25 - 45 jaar	45 - 65 jaar	Vanaf 65 jaar	Niet-westerse migratie-achtergrond	Koopwoningen	Corporatiewoningen	Gemiddelde woningwaarde	Personenauto's per huishouden
Nederland	17.282.163	16 %	12 %	24 %	28 %	19 %	13 %	57 %	29 %	€ 248.000	1.1
Mook en Middelaar	7.806	13 %	11 %	16 %	34 %	27 %	4 %	74 %	17 %	€ 291.000	1.3

Tabel 1: (Bevolkings-) kenmerken Mook en Middelaar
Bron: CBS Statline, cijfers van 1 januari 2020

⁶ Bron: CBS 'Sterke groei in steden en randgemeenten verwacht', 2019.

Sterkte

Laag werkloosheidspercentage

Sterk ontwikkelde toeristische economie

Inwoners: **relatief hoogopgeleid, hoge inkomens** en **gezonde levensstijl**

Kleinschalig, dorps karakter

Twee kleine winkelcentra voorzien in dagelijkse producten

Goede bereikbaarheid dankzij station, ligging aan N271, snelfietsroute Cuijk-Nijmegen en nabij A73

Ligging nabij Nijmegen: zowel met snelfietsroute, auto als trein

Voortrekker op gebied van energie (ambitie eerste gemeente die klimaatakkoord Parijs tekent)

Aantrekkelijk woningaanbod

Bijzondere positie doordat het onder meerdere regio's valt

Veiligheid en **wooncomfort**

Natuur, groene omgeving

Aanwezigheid vrijwilligers, actief verenigingsleven

Kans

Groei economie Rijk van Nijmegen en **groeiregio's Arnhem-Nijmegen en Venlo**

Toerisme is groeimarkt

Ontwikkelingen opleiding en kennisinfrastructuur agrarisch- en logistieke innovatie

Bereikbaarheid vergroten: regionale uitbreiding busbanen en vliegvelden, toevoegen deelfietsen

Investerings duurzame energieopwekking Noord-Limburg

Ambitie Mook: **ontwikkeling groenste station** van Nederland

Coronacrisis: versnelling trends & ontwikkelingen zoals duurzaamheid en gezondheid

Themalijnen en iconprojecten investeringsagenda Noord-Limburg

Investerings (regionale) recreatieve routestructuur

Ambitie / wens Mookerheide tot status **Nationaal landschap** / geopark

Meer **verbinding** en **onderlinge versterking** van de verschillende kernen

Het ontwikkelen van één verhaal: samenvoegen van de verschillende identiteiten van de kernen

Ligging in meerdere regio's biedt (samenwerkings-)kansen

Zwakte

Weinig aanbod werkgelegenheid in de eigen gemeente

Demografische druk (vergrijzing en ontgroening)

Achterstallig onderhoud op bedrijventerreinen (Korendal)

Beperkt niet-dagelijks aanbod binnen gemeente

Potentie voor verblijfsrecreatie niet volledig benut (weinig horeca aanwezig buiten Plasmolen)

Zwakke verkeersveiligheid bij spoorbrug Heumensebaan

Woningaanbod sluit niet altijd aan op gewenst inwonersprofiel (jongeren, starters en ouderen)

Beperkte fysieke uitbreidingsruimte (zowel voor woningen als bedrijven)

Ondernemers onderling kennen elkaar niet

Onduidelijk in welke mate **ondermijning** thema is op werklocaties

SWOT

Bedreiging

Lage werkgelegenheid in de regio Kop van Limburg

Coronacrisis: (langdurige) **economische recessie en liquiditeit** ondernemers onder druk

Kwalitatieve mismatch vraag & aanbod bedrijventerreinen regio Noord-Limburg

(Dreigend) tekort aan beroepsbevolking praktische beroepen regio Rijk van Nijmegen (bijv. sectoren technisch, logistiek, horeca)

Ontgroening, vergrijzing en **inwonerkrimp** Noord-Limburg

Krachtige huizenmarkt kan tot **krachte** voor bepaalde doelgroepen (o.a. starters) leiden

Hoogwatergebied (bij Middelaar) waardoor waterbeheersing constante zaak van aandacht is

Relatief hoge regeldruk door ligging tussen 3 regio's: Noord-Limburg, Noordoost-Brabant en Nijmegen

Toename drukte kan leiden tot verhoogde verkeersdruk: **bereikbaarheid onder druk**

Kernen hebben **verschillende identiteit en cultuur:** zijn niet verbonden met elkaar

Beperkte fysieke uitbreidingsruimte zorgt voor moeite met halen van duurzaamheidsambitie